

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. lapkričio 22 d.*

„Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Reglamentas (EB) Nr. 1346/2000 — Bankroto bylos — Sąvoka „bylos užbaigimas“ — Teismo, kuriame iškelta šalutinė bankroto byla, teisė vertinti skolininko nemokumą — Galimybė iškelti šalutinę bankroto bylą dėl likvidavimo, kai pagrindinė bankroto byla yra apsauginio pobūdžio“

Byloje C-116/11

dėl *Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w Poznaniu* (Lenkija) 2011 m. vasario 21 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2011 m. kovo 7 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Bank Handlowy w Warszawie SA

P.P.H.U. „ADAX“/Ryszard Adamiak

prieš

Christianapol sp. z o.o.

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano, teisėjai A. Borg Barthet, J.-J. Kasel, M. Safjan ir M. Berger (pranešėja),

generalinė advokatė J. Kokott,

posėdžio sekretorė K. Sztranc-Sławiczek, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2012 m. kovo 22 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Bank Handlowy w Warszawie SA*, atstovaujamos patarėjo teisės klausimais Z. Skórczyński,
- *Christianapol sp. z o.o.*, atstovaujamos patarėjo teisės klausimais M. Barłowski, padedamo *advokaci* P. Saigne ir M. Le Berre,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos M. Szpunar, M. Arciszewski ir B. Czech,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos S. Centeno Huerta,

* Proceso kalba: lenkų.

— Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues bei B. Beaupère-Manokha ir N. Rouam,

— Europos Komisijos, atstovaujamos M. Wilderspin ir A. Stobiecka-Kuik,

susipažinęs su 2012 m. gegužės 24 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų (OL L 160, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 191), iš dalies pakeisto 2008 m. liepos 24 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 788/2008 (OL L 213, p. 1, toliau – reglamentas), 4 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies j punkto bei 27 straipsnio išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Bank Handlowy w Warszawie SA* (toliau – *Bank Handlowy*) ir *P.P.H.U. „ADAX“/Ryszard Adamiak* (toliau *Adamiak*) prašymą iškelti Lenkijoje bankroto bylą Lenkijoje įsteigtai bendrovei *Christianapol sp. z o.o.* (toliau – *Christianapol*), kuriai prieš tai Prancūzijoje pradėta apsaugos (prancūzų k. *sauvegarde*) procedūra.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Reglamento 2, 12, 19, 20 ir 23 konstatuojamosiose dalyse atitinkamai numatyta:

„2. Tam, kad vidaus rinka veiktų tinkamai, reikia užtikrinti efektyvų ir veiksmingą tarpvalstybinių bankroto bylų nagrinėjimą ir patvirtinti šį reglamentą minėtam tikslui įgyvendinti, kuris priskiriamas teisinio [teisminio] bendradarbiavimo civilinėse bylose sričiai pagal Sutarties 65 straipsnį.

<...>

12. Pagal šį reglamentą pagrindinę bankroto bylą galima iškelti valstybėje narėje, kurioje yra pagrindinių turtinių skolininko interesų centras. Šis nagrinėjimas [šios bylos] yra universalus pobūdžio ir taikomas visam skolininko turtui. Siekiant apsaugoti įvairius interesus, šiame reglamente leidžiama lygiagrečiai su pagrindinėmis iškelti šalutines bylas ir nagrinėti jas kartu su pagrindinėmis. Šalutines bylas galima kelti valstybėje narėje, kurioje skolininkas turi savo įmonę. Šalutinės bylos gali būti keliamos tik dėl toje valstybėje esančio skolininko turto. Privalomos šalutinių ir pagrindinių bylų derinimo taisyklės užtikrina vienovę Bendrijoje.

<...>

19. Šalutinė bankroto byla gali būti iškelta ne tik siekiant apsaugoti vietinius interesus, bet ir kitais tikslais. Gali pasitaikyti atveju, kai skolininko nekilnojamąjį turtą per daug sudėtinga administruoti kaip vienetą arba kai skirtumai tarp susisiejančių teisinių sistemų yra tokie dideli, kad gali atsirasti problemų dėl pasekmių, kylančių iš valstybės, kurioje iškelta byla, teisės kitoms valstybėms narėms, kuriose yra turtas. Dėl šios priežasties likvidatorius pagrindinėje byloje gali prašyti iškelti šalutinę bylą, jei to reikia, kad būtų galima veiksmingai administruoti nekilnojamąjį turtą.

20. Vis dėlto pagrindinės ir šalutinės bankroto bylos gali padėti veiksmingai realizuoti visą turtą tik tada, kai suderinamos visos tuo pat metu nagrinėjamos bylos. <...> Siekiant užtikrinti, kad pagrindinės nemokumo [bankroto] bylos būtų vyraujančios, tokiose bylose likvidatoriui turėtų būti suteiktos kelios galimybės įsikišti į šalutines bankroto bylas, nagrinėjamas tuo pat metu. Pavyzdžiui, jam turėtų būti leista pasiūlyti pertvarkymo planą ar kompromisinį susitarimą su kreditoriais arba kreiptis dėl turto realizavimo šalutinėje bankroto byloje sustabdymo.

<...>

23. Šiame reglamente numatytiems klausimams turėtų būti nustatytos vieningos kolizinės taisyklės, savo taikymo srityje pakeisiančios nacionalines tarptautinės privatinės teisės taisykles. Jeigu nenustatyta kitaip, turėtų būti taikoma valstybės narės, kurioje iškelta byla, teisė (*lex concursus*). Ši kolizinė taisyklė turėtų galioti pagrindinėms ir vietinėms byloms; *lex concursus* sąlygoja bankroto bylų procesines ir materialines pasekmes asmenims ir susijusiems teisiniams santykiams. Ji reglamentuoja visas bankroto bylų iškėlimo, eigos ir užbaigimo sąlygas.“

- 4 Pagal reglamento 1 straipsnio 1 dalį jis taikomas „kolektyvinėms bankroto byloms, susijusioms su skolininko daliniu ar visišku teisės į turtą netekimu bei likvidatoriaus paskyrimu“.
- 5 Pagal reglamento 2 straipsnio a punktą „bankroto byla“ – tai „1 straipsnio 1 dalyje nurodyta kolektyvinė bankroto byla“. Toje pačioje nuostatoje patikslinta, kad „šios bylos išvardytos A priede“.
- 6 Prancūzijos atveju A priede esančiame bylų sąrašė nurodyta apsaugos procedūra (prancūzų k. *procédure de sauvegarde*).
- 7 Reglamento 3 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstybės narės, kurios teritorijoje yra skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta, teismai turi jurisdikciją iškelti bankroto bylą. Jei tai yra bendrovė arba juridinis asmuo, kai nėra priešingų įrodymų, laikoma, kad jos pagrindinių turtinių interesų vieta yra jos registruota buveinė.

2. Jei skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta yra valstybės narės teritorijoje, kitos valstybės narės teismai turi jurisdikciją iškelti tokiam skolininkui bankroto bylą tik tuo atveju, jei jam tos kitos valstybės narės teritorijoje priklauso įmonė. Tokios bylos poveikis gali apimti tik tą skolininko turtą, kuris yra pastarosios valstybės narės teritorijoje.

3. Jei bankroto byla buvo iškelta pagal šio straipsnio 1 dalį, bet kuri byla, vėliau iškelta pagal šio straipsnio 2 dalį, laikoma šalutine byla. Ši šalutinė byla turi būti likvidavimo byla.

<...>“

- 8 Reglamento 4 straipsnyje numatyta:

„1. Išskyrus atvejus, kai šis reglamentas numato ką kita, bankroto byloms ir jų pasekmėms taikoma valstybės narės, kurios teritorijoje iškelta tokia byla, toliau vadinama „valstybė, kurioje iškelta byla“, teisė.

2. Valstybės, kurioje iškelta byla, teisė nustato tokios bylos iškėlimo sąlygas, jos eigą ir užbaigimą. Ji konkrečiai nustato:

<...>

- j) bankroto bylų nutraukimo (baigimo), ypač pasiekus kompromisinį susitarimą su kreditoriais, sąlygas ir padarinius;

<...>“

- 9 Reglamento 16 straipsnyje numatyta tokia bankroto bylų pripažinimo tvarka:

„1. Bet kuris sprendimas iškelti bankroto bylą, kuri pagal savo jurisdikciją, kaip numatyta 3 straipsnyje, priima valstybės narės teismas, pripažįstamas visose kitose valstybėse narėse nuo to momento, kai sprendimas įsiteisėja bankroto bylą iškėlusioje valstybėje.

<...>“

- 10 Reglamento 25 straipsnyje šio principo taikymo sritis apibrėžiama taip:

„1. Teismo, kurio sprendimas dėl bylos iškėlimo pripažįstamas pagal 16 straipsnį, priimti sprendimai, susiję su bankroto bylos eiga ir užbaigimu, bei šio teismo patvirtinti kompromisiniai kreditorių ir skolininkų susitarimai taip pat yra pripažįstami be tolesnių formalumų. <...>“

- 11 Reglamento 26 straipsnyje numatyta šio principo išimtis ir valstybei narei leidžiama atsisakyti pripažinti kitoje valstybėje narėje iškeltą bankroto bylą, jei tokio pripažinimo ar vykdymo „pasekmės akivaizdžiai prieštarautų tos valstybės viešajai tvarkai, ypač jos pagrindiniams principams, arba asmens konstitucinėms teisėms ir laisvėms“.

- 12 Reglamento 27 straipsnyje nustatyta:

„Vienos iš valstybių narių teisme iškėlus 3 straipsnio 1 dalyje nurodytą bylą, kuri pripažįstama kitoje valstybėje narėje (pagrindinė byla), tos kitos valstybės narės teismas, turintis jurisdikciją, kaip nustatyta 3 straipsnio 2 dalyje, gali iškelti šalutinę bankroto bylą, nors toje kitoje valstybėje nesvarstant skolininko nemokumo. Tai turi būti viena iš [likvidavimo] bylų, išvardytų B priede. Šiose bylose sprendžiamas tik tos kitos valstybės narės teritorijoje esančio skolininko turto klausimas.“

- 13 Šalutinės bankroto bylos eiga reglamentuojama reglamento 28–38 straipsniuose. Siekiant suderinti pagrindinę ir šalutinę bankroto bylas, 31 straipsnio 1 dalyje numatyta likvidatoriaus pagrindinėje byloje ir likvidatoriaus šalutinėje byloje pareiga bendradarbiauti ir keistis informacija.

- 14 Reglamento 33 straipsnio 1 dalimi leidžiama sustabdyti šalutinę bankroto bylą. Joje numatyta:

„Gavęs likvidatoriaus pagrindinėje byloje pareiškimą, teismas, kuriame buvo iškelta šalutinė byla, visiškai ar iš dalies sustabdo likvidavimo procedūrą, jeigu tokiu atveju likvidatoriui pagrindinėje byloje gali prireikti [paliekant galimybę tokiu atveju reikalauti iš likvidatoriaus pagrindinėje byloje] imtis atitinkamų priemonių kreditorių šalutinėje byloje bei atskirų klasių kreditorių interesams užtikrinti. Toks likvidatoriaus pareiškimas gali būti atmetas tik tokiu atveju, jei jis akivaizdžiai nesusijęs su kreditorių pagrindinėje byloje interesais. Teismas gali nutarti sustabdyti likvidavimo procedūrą iki trijų mėnesių. Likvidavimo procedūros sustabdymas gali būti pratęsiamas ar atnaujinamas panašioms laikotarpiais.“

- 15 Reglamento 34 straipsnio 1 dalyje, susijusioje su šalutinės bankroto bylos užbaigimu, numatyta:

„Jeigu šalutinei bylai taikoma teisė leidžia tokią bylą užbaigti neskiriant likvidavimo, bet taikant sanavimo planą, kompromisinį susitarimą su kreditoriais ar panašią priemonę, likvidatorius pagrindinėje byloje turi teisę pats pasiūlyti tokią priemonę.

Šalutinės bylos baigimas taikant 1 dalyje [pirmoje pastraipoje] nurodytas priemones nėra galutinis be likvidatoriaus pagrindinėje byloje sutikimo; tačiau baigimas gali tapti galutiniu be jo sutikimo, jei siūloma priemonė nepaveikia pagrindinės bylos kreditorių finansinių interesų.“

Nacionalinė teisė

- 16 Prancūzijos teisėje įmonių apsaugos procedūra reglamentuojama Prekybos kodekso (*Code de commerce*) L. 620-1 ir paskesniuose straipsniuose. L. 620-1 straipsnio redakcijoje, įtvirtintoje 2005 m. liepos 26 d. Įstatymu Nr. 2005-845 ir taikomoje pagrindinėje byloje, numatyta:

„Isteigiama apsaugos (*sauvegarde*) procedūra, kuri gali būti pradėta L. 620-2 straipsnyje nurodyto skolininko prašymu, kai jis įrodo turįs neįveikiamų sunkumų, galinčių priversti jį nutraukti mokėjimus. Šios procedūros tikslas – padėti reorganizuoti įmonę, kad ši galėtų tęsti ekonominę veiklą, išsaugoti darbo vietas ir sumažinti skolą.

Per apsaugos procedūrą teismas sprendimu patvirtiną planą stebėjimo laikotarpio pabaigoje. <...>“

Faktinės bylos aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

- 17 *Christianapol*, kurios buveinė yra Łowyń kaime (Lenkija) skelbiasi esanti dukterinė bendrovė, kurios visas kapitalas priklauso Vokietijos bendrovei, o šios bendrovės 90 % kapitalo priklauso Prancūzijos bendrovei.
- 18 2008 m. spalio 1 d. sprendimu Mo (Prancūzija) prekybos teismas iškėlė *Christianapol* bankroto bylą. Nustatydamas savo jurisdikciją šis teismas rėmėsi tuo, kad skolininkės pagrindinių turtinių interesų vieta yra Prancūzijoje. Teismas pradėjo apsaugos procedūrą, motyvuodamas tuo, kad skolininkė nėra nemoki, tačiau tokia taptų nesiėmus skubaus finansinio pertvarkymo.
- 19 2009 m. balandžio 21 d. ir birželio 26 d. *Christianapol* kreditorius *Bank Handlowy*, kurio buveinė Varšuvoje (Lenkija), kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą dėl šalutinės bankroto bylos iškėlimo skolininkei pagal reglamento 27 straipsnį. Jis taip pat pateikė alternatyvų prašymą iškelti bylą dėl skolininkės likvidavimo pagal Lenkijos teisę, jei pagal to paties reglamento 26 straipsnį 2008 m. spalio 1 d. Mo prekybos teismo sprendimas būtų pripažintas prieštaraujančiu viešajai tvarkai.
- 20 2009 m. liepos 20 d. Mo prekybos teismas patvirtino *Christianapol* sanavimo planą, pagal kurį bendrovės skolos būtų sumokėtos dalimis per 10 metų, ir uždraudė perleisti Łowyń kaime esančią įmonę ir kai kurią nurodytą skolininkės turtą. Prancūzijos teismas paliko anksčiau paskirtus teismo įgaliotinius iki kreditorių reikalavimų nustatymo procedūros pabaigos ir galutinės ataskaitos apie jų veiklą pateikimo. Be to, savo sprendimu jis skyrė plano vykdymo kontrolierių.
- 21 2009 m. rugpjūčio 2 d. kitas kreditorius – *Adamiak*, kurio buveinė yra Lenčyca mieste (Lenkija), taip pat pareikalavo iškelti bylą dėl įmonės likvidavimo pagal Lenkijos teisės aktus.
- 22 *Christianapol* iš pradžių prašė atmesti pareiškimą dėl šalutinės bankroto bylos Lenkijoje iškėlimo, teigdama, kad tai prieštarautų apsaugos procedūros tikslams ir pobūdžiui. Prancūzijos teismui patvirtinus sanavimo planą, ji teigė, kad nėra reikalo spręsti dėl šalutinės bankroto bylos iškėlimo, nes pagrindinė byla baigta. Ji nurodė, kad vykdo įsipareigojimus pagal Prancūzijos teismo patvirtintą planą. Anot jos, tai reiškia, kad pagal Lenkijos teisę ji neturi vykdytinų piniginių prievolių, todėl nėra jokio pagrindo pripažinti ją nemokia.
- 23 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kreipėsi į Mo prekybos teismą su prašymu paaiškinti, ar jo nagrinėta bankroto byla, kuri pagal reglamentą yra pagrindinė, tebenagrinėjama. Prancūzijos teismo atsakymas nebuvo pakankamai aiškus. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kreipėsi pagalbos į ekspertą.

24 Šiomis aplinkybėmis *Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w Poznaniu* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar [reglamento] 4 straipsnio 1 dalį ir 2 dalies j punktą reikia aiškinti taip, kad šioje nuostatoje vartojama sąvoka „bankroto bylos užbaigimas“ aiškintina savarankiškai, neatsižvelgiant į atskirų valstybių narių teisės sistemose galiojančias nuostatas, ar taip, kad bankroto bylos baigimo momentas nustatomas išimtinai pagal valstybės, kurioje iškelta byla, teisę?
2. Ar [reglamento] 27 straipsnį reikia aiškinti taip, kad pareiškimą iškelti šalutinę bankroto bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas visiškai negali nagrinėti skolininko, kuriam kitoje valstybėje narėje iškelta pagrindinė bankroto byla, nemokumo, ar taip, kad tam tikrais atvejais nacionalinis teismas gali nagrinėti skolininko nemokumą, ypač tuomet, kai pagrindinė bankroto byla yra apsauginio pobūdžio ir joje teismas nustatė, kad skolininkas nėra nemokus (Prancūzijoje taikoma *sauvegarde* procedūra)?
3. Ar [reglamento] 27 straipsnį reikia aiškinti taip, kad juo leidžiama iškelti šalutinę bankroto bylą, kaip apibrėžta šio reglamento 3 straipsnio 3 dalies antrame sakinyje, valstybėje narėje, kurioje yra visas skolininko turtas, jei automatiškai pripažįstama pagrindinė bankroto byla yra apsauginio pobūdžio (Prancūzijoje taikoma *sauvegarde* procedūra) ir joje buvo nustatytas ir patvirtintas mokėjimo planas, kurį skolininkas vykdo, o teismas uždraudė priverstinai parduoti skolininkui priklausantį turtą?“

Dėl prašymo atnaujinti žodinį bylos nagrinėjimą

- 25 Žodinis bylos nagrinėjimas baigtas 2012 m. gegužės 24 d., kai generalinė advokatė pateikė išvadą byloje.
- 26 2012 m. birželio 29 d. laišku, kurį Teisingumo Teismas gavo tą pačią dieną, *Christianapol* paprašė Teisingumo Teismo atnaujinti žodinį bylos nagrinėjimą.
- 27 Šį prašymą bendrovė grindė tuo, kad generalinė advokatė išvadoje iškėlė kelis klausimus dėl likvidatoriaus pagrindinėje byloje vaidmens ir įtakos šalutinei bankroto bylai, dėl to, ar apsaugos procedūra pagal Prancūzijos teisę yra bankroto byla, kaip ji suprantama pagal reglamentą, ir dėl prašymą iškelti šalutinę bankroto bylą nagrinėjančio teismo teisės tikrinti skolininko nemokumą.
- 28 Šiuo klausimu pažymėtina, kad Teisingumo Teismas, išklauses generalinį advokatą, gali bet kada nutarti atnaujinti žodinę proceso dalį pagal Procedūros reglamento 83 straipsnį – pirmiausia, jeigu mano, kad jam nepateikta pakankamai informacijos, arba jeigu nagrinėjant bylą reikia remtis argumentu, dėl kurio šalys ar Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnyje nurodyti suinteresuotieji asmenys nepateikė nuomonės (šiuo klausimu dėl iki 2012 m. lapkričio 1 d. galiojusios Procedūros reglamento redakcijos 61 straipsnio žr. 2012 m. liepos 4 d. Nutarties *Feyerbacher*, C-62/11, 6 punktą ir nurodytą teismo praktiką).
- 29 Šioje byloje, išklauses generalinį advokatą, Teisingumo Teismas mano, kad jam pateikta visa informacija, būtina atsakyti į pateiktus klausimus, ir kad dėl jos Teisme vyko teisiniai ginčai.
- 30 Taigi *Christianapol* prašymą atnaujinti žodinį bylos nagrinėjimą reikia atmesti.

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

- 31 Pirmiausia reikia priminti reglamento taikymo sritį.

- 32 Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagal jo 1 straipsnio 1 dalį reglamentas taikomas kolektyvinėms bankroto byloms, susijusioms su skolininko daliniu ar visišku teisės į turtą netekimu ir likvidatoriaus paskyrimu. Reglamento 2 straipsnio a punkte nurodyta, kad „bankroto byla“ – tai 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta kolektyvinė bankroto byla, ir patikslinta, kad šių bylų sąrašas pateiktas reglamento A priede.
- 33 Vadinasi, jei byla įtraukta į reglamento A priedą, ji turi būti laikoma patenkančia į reglamento taikymo sritį. Kaip ir reglamento nuostatomis, šiam įtraukimui būdingas tiesioginis veikimas ir privalomumas.
- 34 Neginčijama, kad pagrindinėje byloje Mo prekybos teismo pradėta apsaugos procedūra yra viena iš bylų, Prancūzijos atžvilgiu įtrauktų į reglamento A priedą.
- 35 Šis įtraukimas, dėl kurio pagrįstumo nepateiktas prejudicinis klausimas, reiškia, pirma, kad Prancūzijoje taikoma apsaugos procedūra patenka į reglamento taikymo sritį, ir, antra, kad skolininko, kaip antai *Christianapol*, dėl kurio pradėta tokia procedūra, padėtį siekiant taikyti šį reglamentą reikia laikyti nemokumu.

Dėl pirmojo klausimo

- 36 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar reglamento 4 straipsnio 1 dalį ir 2 dalies j punktą reikia aiškinti taip, kad sąvoka „bankroto bylos užbaigimas“ turi savarankišką, tik reglamentui būdingą prasmę, arba ar bankroto bylos baigimo momentas nustatomas pagal valstybės narės, kurioje iškelta byla, teisę.
- 37 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas aiškina, kad atsakymas į šį klausimą yra esminis norint nustatyti, ar *Christianapol* Prancūzijoje iškelta pagrindinė bankroto byla tebenagrinėjama, ir leis jam nuspręsti dėl *Bank Handlowy* ir *Adamak* prašymų iškelti tai pačiai skolininkei antrą pagrindinę bankroto bylą Lenkijoje. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad jei Prancūzijoje iškelta pagrindinė bankroto byla būtų baigta, jis galėtų patenkinti *Bank Handlowy* ir *Adamiak* prašymus, pagal savo nacionalinę teisę patikrinęs *Christianapol* nemokumą.
- 38 Dėl šių argumentų pateiktinos toliau nurodytos pastabos.
- 39 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teisingai pripažino Prancūzijoje pradėtą bankroto bylą pagrindine byla. Iš tikrųjų ji buvo pradėta pagal reglamento 3 straipsnio 1 dalį.
- 40 Kaip pažymėjo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, tokia byla sukelia visuotines pasekmes, nes apima visose valstybėse narėse esantį skolininko turtą. Kol nagrinėjama pagrindinė bankroto byla, jokia kita pagrindinė byla negali būti keliami. Kaip nurodyta reglamento 3 straipsnio 2 ir 3 dalyse, bet kuri šiuo laikotarpiu iškelta bankroto byla gali būti tik šalutinė ir jos poveikis apima tik valstybės narės, kurioje iškelta ta byla, teritorijoje esantį skolininko turtą (šiuo klausimu žr. 2011 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Rastelli Davide e C.*, C-191/10, Rink. p. I-13209, 15 punktą ir nurodytą teismų praktiką).
- 41 Pagal reglamento 16 straipsnio 1 dalį vienoje valstybėje narėje iškelta pagrindinė bankroto byla pripažįstama visose valstybėse narėse nuo to momento, kai ji sukelia pasekmes ją iškelusioje valstybėje. Ši taisyklė reiškia, kad kitų valstybių narių teismai pripažįsta sprendimą iškelti bankroto bylą ir negali tikrinti ją iškelusio teismo vertinimą dėl savo jurisdikcijos (šiuo klausimu žr. 2006 m. gegužės 2 d. Sprendimo *Eurofood IFSC*, C-341/04, Rink. p. I-3813, 39 ir 42 punktus ir 2010 m. sausio 21 d. Sprendimo *MG Probud Gdynia*, C-444/07, Rink. p. I-417, 27 ir 29 punktus). Reglamento 25 straipsniu ši pripažinimo taisyklė išplečiama visiems sprendimams dėl bylos eigos ir užbaigimo.

- 42 Pagrindinėje byloje Mo prekybos teismas iškėlė pagrindinę bankroto bylą konstatavęs, kad pagrindinių skolininko turtinių interesų centras, o tai vienintelis tarptautinės jurisdikcijos kriterijus, numatytas reglamento 3 straipsnio 1 dalyje, yra Prancūzijoje. Kaip savo išvados 44 punkte pažymėjo generalinė advokatė, šiam konstatavimui taikomas pripažinimo principas, kuris privalomas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.
- 43 Vadinas, jei *Christianapol* Prancūzijoje iškelta pagrindinė bankroto byla būtų pripažinta baigta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galėtų iškelti antrą pagrindinę bankroto bylą Lenkijoje tik jei būtų įrodyta, kad iškėlus pirmą pagrindinę bankroto bylą Prancūzijoje *Christianapol* pagrindinių turtinių interesų centras persikėlė į Lenkiją.
- 44 Atsižvelgiant būtent į šias pastabas reikia spręsti, kaip nustatyti sąvokos „bankroto bylos baigimas“ prasmę.
- 45 Kaip Teisingumo Teismas priminė, reglamente nenumatyta įgyvendinti vienodos bankroto procedūros, bet pagal jo 2 konstatuojamąją dalį siekiama užtikrinti veiksmingą tarpvalstybinių bankroto bylų nagrinėjimą (minėto Sprendimo *Eurofood IFSC* 48 punktą). Tuo tikslu jame nustatytos taisyklės dėl jurisdikcijos, pripažinimo ir šioje srityje taikytinos teisės.
- 46 Bankroto bylai taikytinos teisės klausimas reglamentuojamas reglamento 4 straipsnyje; jo 1 dalyje nurodyta valstybės narės, kurios teritorijoje iškelta byla, teisė. To paties straipsnio 2 dalies j punkte patikslinta, kad pagal šią teisę nustatomi bankroto bylos baigimo padariniai.
- 47 Taigi reglamento 4 straipsnis yra kolizinė norma, ir tai patvirtinta reglamento 23 konstatuojamojoje dalyje, nurodžius, kad reglamente numatytos vieningos kolizinės normos pakeičia nacionalines tarptautinės privatinės teisės normas.
- 48 Savo išvados 32 punkte generalinė advokatė pažymėjo, kad kolizinei normai būdinga tai, kad ji pati nereguliuoja materialinės teisės klausimo, bet tik nustato, kuri teisės sistema taikytina šiam klausimui.
- 49 Nors tiesa, kad kilus abejonei dėl Sąjungos teisės nuostatų formuluočių jos visoje Sąjungoje paprastai turi būti aiškinamos autonomiškai ir vienodai, atsižvelgiant į nuostatos kontekstą ir nagrinėjamu teisės aktu siekiamą tikslą, Teisingumo Teismas vis dėlto nusprendė, kad šis principas taikomas tik tokioms teisės normoms, kuriose tam, kad būtų nustatyta jų prasmė ir apimtis, nėra aiškios nuorodos į valstybių narių teisę (šiuo klausimu žr. 2011 m. spalio 20 d. Sprendimo *Interedil*, C-396/09, Rink. p. I-9915, 42 punktą ir nurodytą teismo praktiką).
- 50 Taigi tokie klausimai, kaip antai bankroto bylos baigimo sąlygos ir padariniai, kuriais reglamento 4 straipsnio 2 dalies j punkte pateikta aiški nuoroda į nacionalinę teisę, negali būti aiškinami autonomiškai, o turi būti sprendžiami pagal taikytiną *lex concursus*.
- 51 Šis vertinimas suderinamas su aplinkybe, jog minėto Sprendimo *Eurofood IFSC*, kuriuo rėmėsi *Christianapol* ir Prancūzijos vyriausybė, 54 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad reglamento 16 straipsnio 1 dalyje vartojama sąvoka „sprendimas iškelti bankroto bylą“ turi būti apibrėžiama remiantis reglamente įtvirtintais dviem kriterijais. Skirtingai nuo 4 straipsnio, 16 straipsnio 1 dalyje nėra aiškios nuorodos į nacionalinę teisę, bet įtvirtinta tiesiogiai taikytina taisyklė – pirmiau priimto sprendimo iškelti bankroto bylą pripažinimo principas.
- 52 Atsižvelgiant į šiuos svarstymus, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: reglamento 4 straipsnio 2 dalies j punktas turi būti aiškinamas taip, kad bankroto bylos baigimo momentas nustatomas pagal valstybės narės, kurioje iškelta ši byla, nacionalinę teisę.

Dėl trečiojo klausimo

- 53 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar reglamento 27 straipsnį reikia aiškinti taip, kad juo leidžiama iškelti šalutinę bankroto bylą valstybėje narėje, kurioje yra visas skolininko turtas, jei pagrindinė bankroto byla yra apsauginio pobūdžio.
- 54 Pirmiausia pažymėtina, kad atsakymas į šį klausimą gali būti svarbus sprendimui pagrindinėje byloje priimti tik tuo atveju, jei Prancūzijoje iškelta pagrindinė bankroto byla dar nebaigta nagrinėti, o tai turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis atsakymu į pirmąjį klausimą.
- 55 Reglamento 27 straipsnio pirmajame sakinyje nustačius, kad vienoje valstybėje narėje iškėlus pagrindinę bankroto bylą, šalutinę bylą galima iškelti kitoje valstybėje narėje, kurioje skolininkas turi įmonę, visiškai neatsižvelgiama į pagrindinės bylos tikslą.
- 56 Tokia pati bendro pobūdžio terminologija vartojama reglamento 3 straipsnio 3 dalyje, kurioje numatyta, kad, iškėlus pagrindinę bankroto bylą, bet kuri byla, vėliau iškelta teismo, grindžiančio savo jurisdikciją skolininko įmonės buvimu, laikoma šalutine byla.
- 57 Taigi šias nuostatas reikia suprasti taip, kad jomis leidžiama iškelti šalutinę bankroto bylą taip pat tuo atveju, kai pagrindinė byla yra apsauginio pobūdžio, pavyzdžiui, Prancūzijoje taikoma *sauvegarde* procedūra.
- 58 *Christianapol* ir Prancūzijos vyriausybės siūlomas aiškinimas, pagal kurį apsauginio pobūdžio pagrindinės bylos iškėlimas yra kliūtis iškelti šalutinę bylą, ne tik nesuderinamas su nagrinėjamų nuostatų formuluotėmis, bet ir neatitinka vietos, kuri reglamente įtvirtintoje sistemoje pripažįstama šalutinėms byloms. Šiuo klausimu pabrėžtina, kad nors šalutinėmis bylomis siekiama, be kita ko, vietinių interesų apsaugos, jomis galima siekti ir kitokių tikslų, kaip priminta reglamento 19 konstatuojamojoje dalyje. Dėl šios priežasties jos gali būti keliamos likvidatoriaus pagrindinėje byloje prašymu, kai tokia priemonė atitinka skolininko turto veiksmingo administravimo interesą.
- 59 Vis dėlto, kaip pabrėžė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, šalutinės bylos, kuri pagal reglamento 3 straipsnio 3 dalį turi būti byla dėl likvidavimo, iškėlimas gali prieštarauti apsauginio pobūdžio pagrindinės bylos tikslui.
- 60 Šiuo klausimu pažymėtina, kad reglamente numatytos kelios privalomos derinimo taisyklės, kuriomis siekiama užtikrinti, kaip nurodyta reglamento 12 konstatuojamojoje dalyje, būtiną vienovę Bendrijoje. Šioje sistemoje pagrindinei bylai tenka svarbesnis vaidmuo, palyginti su šalutine byla, kaip patikslinta reglamento 20 konstatuojamojoje dalyje.
- 61 Taigi likvidatorius pagrindinėje byloje turi tam tikras prerogatyvas, kurios leidžia jam daryti įtaką šalutinei bylai, kad ši nekeltų grėsmės pagrindinės bylos apsauginiam pobūdžiui. Remiantis reglamento 33 straipsnio 1 dalimi, jis gali prašyti sustabdyti likvidavimo procedūrą ribotam trijų mėnesių laikotarpiui, kuris gali būti pratęstas ar atnaujintas tokiam pačiam laikui. Pagal reglamento 34 straipsnio 1 dalį likvidatorius pagrindinėje byloje turi teisę pasiūlyti užbaigti šalutinę bylą taikant sanavimo planą, kompromisinį susitarimą su kreditoriais ar panašią priemonę. Pagal reglamento 34 straipsnio 3 dalį reglamento 33 straipsnio 1 dalyje numatytu sustabdymo laikotarpiu tik likvidatorius pagrindinėje byloje arba, jam pritarus, skolininkas gali pateikti šį siūlymą.
- 62 Pagal ES sutarties 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą teismas, turintis jurisdikciją iškelti šalutinę bylą, taikdamas šias nuostatas turi atsižvelgti į pagrindinės bylos tikslus ir reglamento struktūrą; kaip priminta šio sprendimo 45 ir 60 punktuose, reglamentu siekiama užtikrinti veiksmingą tarpvalstybinių bankroto bylų nagrinėjimą privalomai derinant pagrindinę ir papildomą bylas ir užtikrinant pagrindinės bylos pirmumą.

63 Taigi į trečiąją klausimą reikia atsakyti: reglamento 27 straipsnis aiškintinas taip, kad juo leidžiama iškelti šalutinę bankroto bylą valstybėje narėje, kurioje yra skolininko įmonė, net jei pagrindinė byla yra apsauginio pobūdžio. Teismas, turintis jurisdikciją iškelti šalutinę bylą, turi atsižvelgti į pagrindinės bylos tikslus ir reglamento struktūrą ir nepažeisti lojalaus bendradarbiavimo principo.

Dėl antrojo klausimo

64 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar reglamento 27 straipsnį reikia aiškinti taip, kad pareiškimą iškelti šalutinę bankroto bylą nagrinėjantis teismas negali nagrinėti skolininko, kuriam kitoje valstybėje narėje iškelta pagrindinė bankroto byla, nemokumo, net jei ši pagrindinė byla yra apsauginio pobūdžio.

65 Remiantis reglamento 27 straipsnio pirmuoju sakiniu, vienoje valstybėje narėje iškėlus pagrindinę bankroto bylą, „galima“ iškelti šalutinę bankroto bylą kitoje valstybėje narėje, kurios teritorijoje skolininkas turi įmonę, tačiau „toje kitoje valstybėje nesvarstant skolininko nemokumo“.

66 Kaip savo išvados 75 punkte pripažino generalinė advokatė, tokia formuluotė kiek dviprasmiška dėl klausimo, ar keliant tokią bylą tikrinti skolininko nemokumą nebūtina, bet vis dėlto galima, arba ar tikrinti neleidžiama.

67 Šiomis aplinkybėmis reglamento 27 straipsnio pirmajame sakinyje vartojamą formuluotę reikia aiškinti atsižvelgiant į reglamento bendrą struktūrą ir tikslą (šiuo klausimu žr. 1980 m. birželio 19 d. Sprendimo *Roudolff*, 803/79, Rink. p. 2015, 7 punktą).

68 Šiuo klausimu primintina, kad, kaip buvo nuspręsta šio sprendimo 32 punkte, reglamentas taikomas tik nemokumu grindžiamoms byloms. Dėl kriterijų, leidžiančių konkrečiai nustatyti tokios situacijos buvimą, reglamente ne pateikiamas nemokumo apibrėžimas, o nukreipiama į nacionalinę teisę. Iš to matyti, kad prieš iškeldamas pagrindinę bankroto bylą kompetentingas teismas turi patikrinti skolininko nemokumą pagal savo nacionalinę teisę.

69 Taip pat reikia priminti, kad pagal reglamento 16 straipsnio 1 dalį vienoje valstybėje narėje iškelta pagrindinė bankroto byla pripažįstama visose valstybėse narėse nuo to momento, kai ji sukelia pasekmių ją iškėlusioje valstybėje.

70 Šiomis aplinkybėmis, kaip nurodė Ispanijos ir Prancūzijos vyriausybės, jurisdikciją iškelti pagrindinę bankroto bylą turinčio teismo atliktas skolininko nemokumo vertinimas privalomas teismams, nagrinėjantiems prašymą iškelti šalutinę bankroto bylą.

71 Tik šis aiškinimas gali padėti išvengti sunkumų, kurie, reglamente nesant nemokumo sąvokos apibrėžimo, neišvengiamai atsirastų skirtingiems teismams taikant nevienodas nacionalines nemokumo sąvokos koncepcijas. Be to, kaip pažymėjo Prancūzijos vyriausybė, nemokumą reikia vertinti visapusiškai, atsižvelgiant į skolininko bendrą turtinę padėtį visose valstybėse narėse, o ne izoliuotai, apsiribojant tik konkrečioje teritorijoje esančiu turtu.

72 Įvairių teismų skirtingi vertinimai prieštarautų reglamento tikslui užtikrinti veiksmingą tarpvalstybinių bankroto bylų nagrinėjimą derinant pagrindinę ir papildomą bylas ir užtikrinant pagrindinės bylos pirmumą. Šiuo klausimu primintina, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 58 punkto, nors šalutinės bankroto bylos gali būti keliamos, be kita ko, vietinių kreditorių prašymu, jos taip pat gali būti keliamos likvidatoriaus pagrindinėje byloje prašymu, siekiant veiksmingiau administruoti skolininko turtą.

- 73 Vis dėlto pabrėžtina, kad, darydamas išvadas dėl pagrindinėje bankroto byloje konstatuoto skolininko nemokumo, prašymą iškelti šalutinę bankroto bylą nagrinėjantis teismas turi atsižvelgti į minėtos pagrindinės bylos tikslus, reglamento struktūrą ir principus, kuriais jis grindžiamas.
- 74 Taigi į antrąjį klausimą reikia atsakyti: reglamento 27 straipsnis aiškintinas taip, kad prašymą iškelti šalutinę bankroto bylą nagrinėjantis teismas neturi teisės vertinti skolininko, kuriam kitoje valstybėje narėje iškelta pagrindinė bankroto byla, nemokumo, net jei pagrindinė byla yra apsauginio pobūdžio.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 75 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų, iš dalies pakeisto 2008 m. liepos 24 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 788/2008, 4 straipsnio 2 dalies j punktas turi būti aiškinamas taip, kad bankroto bylos baigimo momentas nustatomas pagal valstybės narės, kurioje iškelta ši byla, nacionalinę teisę.**
- 2. Reglamento Nr. 1346/2000, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 788/2008, 27 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo leidžiama iškelti šalutinę bankroto bylą valstybėje narėje, kurioje yra skolininko įmonė, net jei pagrindinė byla yra apsauginio pobūdžio. Teismas, turintis jurisdikciją iškelti šalutinę bylą, turi atsižvelgti į pagrindinės bylos tikslus ir reglamento struktūrą ir nepažeisti lojalaus bendradarbiavimo principo.**
- 3. Reglamento Nr. 1346/2000, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 788/2008, 27 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad prašymą iškelti šalutinę bankroto bylą nagrinėjantis teismas neturi teisės vertinti skolininko, kuriam kitoje valstybėje narėje iškelta pagrindinė bankroto byla, nemokumo, net jei pagrindinė byla yra apsauginio pobūdžio.**

Parašai.